

OIKAISUVAATIMUS

Pirkanmaan hyvinvointialue / kirjaamo
PL 272
33101 Tampere
kirjaamo@pirha.fi

Oikaisuvaatimuksen tekijä

Ruoveden kunta (0152842-1)
Ruovedentie 30
34600 Ruovesi

Asiamies / yhteyshenkilö

Kunnanjohtaja Toni Leppänen
toni.leppanen@ruovesi.fi
044 78 71 300

Oikaisuvaatimuksen kohde:

Pirkanmaan hyvinvointialuehallituksen päätös 20.11.2023 § 317
Pirkanmaan hyvinvointialueen vuodeosastojen palveluverkkouudistus

Vaatus:

Ruoveden kunta vaatii, että hyvinvointialueen hallitus tarkistaa Pirkanmaan hyvinvointialueen vuodeosasto -suunnitelmaa ja päättää, ettei Ruoveden vuodeosastoa lakkauteta.

Perustelut

Laissa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 4 §:ssä palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta säädetään seuraavasti:

Hyvinvointialueen on suunniteltava ja toteutettava sosiaali- ja terveydenhuolto sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan sellaisena kuin asiakkaiden tarve edellyttää. Asiakkaan yksilöllisestä palvelutarpeen ja hoidon tarpeen arvioinnista säädetään erikseen. Palvelut on toteutettava yhdenvertaisesti, yhteen sovitettuina palvelukokonaisuuksina sekä hyvinvointialueen väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita. Palveluja voidaan koota hyvinvointialueen alueella suurempiin kokonaisuuksiin silloin, kun palvelujen saatavuus ja laadun turvaaminen

RUOVEDEN KUNTA

edellyttävät erityisosaamista tai kalliita investointeja tai kun palvelujen tarkoituksenmukainen, kustannusvaikuttava ja tehokas toteuttaminen edellyttävät sitä. Palvelujen kokoamisesta suurempiin kokonaisuuksiin valtakunnallisesti ja hyvinvointialueiden välisen sopimuksen perusteella säädetään 9, 36 ja 39 §:ssä.

Hyvinvointialueen on turvattava järjestämisvastuullaan olevien sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen esteettömyys ja saavutettavuus.

Edelleen lain 10 § todetaan, että hyvinvointialueella on vastuu asiakkaiden sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen yhteensovittamisesta kokonaisuuksiksi. Hyvinvointialueen on huolehdittava yhteen sovitettuja palveluja laaja-alaisesti tarvitsevien asiakasryhmien ja asiakkaiden tunnistamisesta, sosiaali- ja terveydenhuollon yhteensovittamisesta ja palveluketjujen ja palvelukokonaisuuksien määrittelemisestä, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen yhteensovittamisesta hyvinvointialueen muiden palvelujen kanssa sekä asiakasta koskevan tiedon hyödyntämisestä eri tuottajien välillä. Koottaessa palveluja 9 §:ssä tarkoitettulla tavalla suurempiin kokonaisuuksiin tai sovittaessa hyvinvointialueiden välisestä työnjaosta 5 luvussa tarkoitettulla tavalla hyvinvointialueen on huolehdittava yhteistyössä muiden hyvinvointialueiden kanssa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen yhteensovittamisesta. Lisäksi hyvinvointialueen on osaltaan yhteen sovitettava sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujaan kunnallisten ja valtion palvelujen kanssa. Hyvinvointialueen on myös edistettävä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujensa yhteensovittamista muiden toimijoiden palvelujen kanssa.

Hyvinvointialueen velvollisuudesta huolehtia asiakkaan oikeuksista ja etuuksista tiedottamisesta, palvelujen käyttöön liittyvästä neuvonnasta, yksilöllisestä palvelutarpeen ja hoidon tarpeen arvioinnista ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakaskohtaisten suunnitelmien laatimisesta sekä näihin liittyvästä ohjauksesta säädetään erikseen.

Nyt tehty päätös Ruoveden vuodeosaston sulkemisesta ja siirtämisestä Virtain vuodeosastoon 1.7.2024 lukien rikkoo edellä mainittua sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 4 §:ä. Sulkeminen aiheuttaa sen, että palvelut eivät ole enää Pirkanmaan hyvinvointialueella toteutettu lain edellyttämällä tavalla yhdenvertaisesti tai hyvinvointialueen väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita. Päätöstä tehtäessä ei väestö tarpeita ole otettu huomioon, kuten jäljempänä tarkemmin todetaan.

Lain mukaan palveluja voidaan koota hyvinvointialueen alueella suurempiin kokonaisuuksiin silloin, kun palvelujen saatavuus ja laadun turvaaminen edellyttävät erityisosaamista tai kalliita investointeja. Tässä tapauksessa kyse ei kuitenkaan ole kummastakaan asiasta, eikä näillä ole myöskään päätöstä perusteltu.

Päätöstä on perusteltu palvelujen tarkoituksenmukaisuudella, kustannusvaikutuksella sekä tehokkaammalla toteuttamisella. Kuten myöhemmin todetaan, niin päätöksessä ei

RUOVEDEN KUNTA

ole kustannusvaikutuksia mitenkään tarkemmin eritelty. On vain ylimalkaisesti todettu, että osastojen pitäminen on taloudellisesti kannattamatonta. Palvelujen tehokkaaseen toteutumisen osalta on vain todettu, että tehokkaan henkilöstön käytön ja työvuorosunnittelun sekä osaston toimintavarmuuden kannalta tarkoituksenmukainen osaston koko on vähintään 25 paikkaa. Ei kuitenkaan ole perusteltu, mihin tämä perustuu.

Selvittämisvelvollisuus

Hallintolain 31 §:n mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset. Edelleen hallintolain 34 §:n mukaan asianosaiselle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta sekä antaa selityksensä sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun.

Hyvinvointialueen valtuuston on 14.8.2023 § 69 päättänyt palveluverkon kehittämisen periaatteista. Kuitenkin jo keskiviikkona 16.8.2023 on julkistettu aluehallituksen esityslista, jossa on ollut valmisteltu vuodeosastojen paikkatarveselvitys (§ 207). Selvitykset on tuotu julkisuuteen kovalla kiireellä, eikä tässä vaiheessa kunnilta ole pyydetty erillistä lausuntoa.

Pirkanmaan hyvinvointialueen valtuusto on 5.12.2022 § 128 hyväksynyt hyvinvointialueen strategian vuosille 2023-2025, jonka kärkiteemoina ovat ”Tärkeintä Ihminen”; ”Yhdenvertaiset, ennaltaehkäisevät ja vaikuttavat palvelut”; ”Hyvinvoivat työntekijät” sekä ”Yhdessä yhteentoimiva hyvinvointialue”.

Aluehallituksen 21.8.2023 pitämään kokoukseen on valmisteltu vuodeosastojen paikkatarveselvitys (§ 207). Valmistelussa on selvästi unohdettu hyvinvointialueen strategian painopistealueet. Aluehallitus on edelleen 7.9.2023 jatkanut valmistelua, jossa on merkitty huomioiduksi tulleet palautteet. Aluehallitus on edellä tehtyjen valmistelujen perusteella sitten päättänyt 20.11.2023, että Ruovedellä sijaitse vuodeosasto lakkautetaan ja toiminta siirretään Virtain vuodeosaston yhteyteen 1.7.2024 alkaen.

Ruoveden osalta voidaan todeta, että päätös vuodeosaston lakkauttamisesta on hyvinvointialueen hyväksymän strategian kärkiteeman ”Tärkeintä ihminen” vastainen, jossa todetaan, että tavoitteena on erinomainen asiakaskokemus ja saavutettavat palvelut sekä asukkaat ja henkilöstö osallistuvat palvelujen suunnitteluun ja kehittämiseen.

Nyt tehty päätös ei toteuta kyseistä kärkiteemaa. Päätös tulee heikentämään jäljellä mainituilla tavoilla asiakaskokemusta, eikä enää voida puhua erinomaisesti saavutettavista palveluista. Asukkaiden osallistuminen palvelujen suunnitteluun ja kehittämiseen on ollut näennäistä.

Päätöksessä on todettu, että väestörakenteen muutokset lisäävät painetta voimakkaasti. Ruoveden osalta selvitys ei ole riittävästi huomioinut sitä, että Ruoveden

RUOVEDEN KUNTA

sairastavuusindeksi on Pirkanmaan korkein (136), Väestöllisesti olemme Pirkanmaan vanhimpia (yli 60-vuotiaita 46 % ja yli 80-vuotiaita 12 %) ja vastaanottokäyntejä Ruovedellä on toiseksi eniten suhteessa asukasmäärään (5,2). Selvityksessä ei toisaalta ole huomioitu myöskään sitä, että Ruovedellä on 4.100 vakiasukkaan lisäksi noin 3.500 vapaa-ajanasukasta, joka lisää varsinkin kevät-, kesä- ja syyskuukausina terveydenhuollon vastaanottopalvelujen käyttöä.

Käytetty tilastokeskuksen väestöennuste ei myöskään Ruoveden kohdalla pidä paikkansa, koska jo vuoden 2022 osalta Ruoveden väestö ei ole vähentynyt ennustetun mukaisesti vaan käytännössä pysynyt samana. Kuluva vuosi näyttää vastaavalta. Vaikka kyse on sinänsä pienestä määrästä henkilöitä kokonaisuudessaan, niin se muuttaa voimakkaasti ennustetta, joka on noin 60-70 henkilöä vähenevän mukainen. Ennusteeseen verrattuna Ruovedellä on noin 130 asukasta enemmän tällä hetkellä, joka on noin 3,5 prosenttia ennustetun väkimäärästä.

Vuodeosaston osalta tulee myös huomioida se, että tärkeä osa potilaan kuntoutumista on omaisen tai omaisten käynnit. Omaiset tuovat helpotusta terveydenhuollon henkilöstölle muun muassa avustamalla heitä huonompi kuntoisten potilaiden perushoidossa esimerkiksi syöttämisisissä ym. Siirtämällä vuodeosasto Ruovedeltä Virroille on hyvin todennäköistä, että tämä omaisten apu häviää lähes kokonaan, koska julkista liikennettä Ruoveden ja Virtain välillä ei ole riittävästi ja toisaalta Ruoveden kyliltä tätä ei ole käytännössä ollenkaan.

Päätöksen perusteluissa kyllä todetaan, että vaikutusten arviointi auttaa ennakoimaan päätösten merkitystä. Hyvinvointialueuudistuksen lainsäädännön valmistelun yhteydessä on tehty laaja vaikutusten arviointi ja samassa yhteydessä myös alueellinen vaikutusten arviointi. Nyt ei kuitenkaan ole tehty vaikutusten arviointia nimenomaan vuodeosastojen lakkauttamiseen tai yleensä vuodeosastoihin liittyvien muutosten kannalta. Ei voida katsoa, että yleisluontoinen lainvalmisteluun tehty vaikutusten arviointi on riittävä yksittäisistä kohteista päätettäessä.

Päätöksen perusteleminen

Hallintolain 40 §:n mukaan Päätös on perusteltava. Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset.

Päätöksen perustelut voidaan jättää esittämättä, jos:

- 1) tärkeä yleinen tai yksityinen etu edellyttää päätöksen välitöntä antamista;
- 2) päätös koskee hyvinvointialueen tai hyvinvointiyhtymän taikka kunnallisen monijäsenisen toimielimen toimittamaa vaalia; (29.6.2021/637)
- 3) päätös koskee vapaaehtoiseen koulutukseen ottamista tai sellaisen edun myöntämistä, joka perustuu hakijan ominaisuuksien arviointiin;

RUOVEDEN KUNTA

4) päätöksellä hyväksytään vaatimus, joka ei koske toista asianosaista eikä muilla ole oikeutta hakea päätökseen muutosta; taikka

5) perusteleminen on muusta erityisestä syystä ilmeisen tarpeetonta.

Perustelut on kuitenkin 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa esitettävä, jos päätös merkitsee olennaista muutosta vakiintuneeseen käytäntöön.

Päätöksen perusteluissa todetaan, että tällä hetkellä suljettujen sairaansijojen määrä eri puolilla Pirkanmaata on noin 100 paikkaa. Tämä johtaa yksiköiden toiminnalliseen tehottomuuteen. Lisäksi henkilöstön saatavuus vaikeutuu edelleen tulevina vuosina, minkä vuoksi tarkoituksenmukaisen toiminnan ja talouden turvaamiseksi vuodeosastojen kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin on välttämätöntä.

Vuodeosastosuunnitelman yhteydessä on arvioitu, että pienten (12–20 sairaansijaa) osastojen toiminnan ylläpitäminen on lähisairaaloissa toiminnallisesti epätarkoituksenmukaista ja taloudellisesti kannattamatonta. Tehokkaan henkilöstön käytön ja työvuorosuunnittelun sekä osaston toimintavarmuuden kannalta tarkoituksenmukainen osaston koko on vähintään 25 paikkaa. Esityksenä olevan vuodeosastosuunnitelman sisältämät toimenpiteet eivät edellytä merkittäviä tilainvestointeja.

Hyvinvointialueen tekemä päätös toimintojen supistamisista tai lakkauttamisista tulee hallintolain mukaan perustella. Nyt hyvinvointialue ei ole päätöksessään tuonut esille ensinnäkään taloudellisia lukuja lakkautusten takana, vain ainoastaan toteaa, että Ruoveden yksikkö tai yleisesti pienet yksiköt ovat taloudellisesti kannattamattomia. Toisaalta perustelua epätarkoituksenmukaisuudesta ei ole mitenkään avattu. Kuitenkin hyvinvointialue on asiakasta varten eikä asiakas hyvinvointialuetta varten. Pienempi yksikkö, kuten Ruoveden vuodeosasto on hyvin tarkoitustaan vastaava.

Toisaalta on myös perusteltu, että henkilöstön saatavuuden vuoksi on tarkoituksenmukaista koota vuodeosastoja suurempiin kokonaisuuksiin. Mikäli tutkitaan henkilöstön vaihtuvuutta, niin juuri suurempien osastojen osalla vaikuttaa olevan henkilöstön osalla haastetta henkilöstön saatavuuden ja pysyvyyden osalta. Kyse siis lopulta onkin siitä, että pienten osastojen lakkautuksella pyritään paikkaamaan suurten osastojen henkilöstövajetta.

Tarkoituksenmukaisuus

Keskittämisen ja isompien yksikköjen myötä kasvaa myös riskit. Nyt jo meillä on resistenssejä sairaalabakteereita, joten sellaisen tullessa yksikköön, on isompi määrä potilaita vaarassa. Tämä keskittäminen ei huomioi varautumista riittävästi. Jos tai mahdollisesti kun poikkeusoloja tulee, niin kuinka siinä tilanteessa pystytään järjestämään palvelut siellä, mistä niitä nyt lakkautetaan.

RUOVEDEN KUNTA

Kun päätös ei ole yksilöllisesti perusteltu, ei ole mahdollista arvioida päätöksen oikeellisuutta, tehdä vertailua.

Lopuksi

Edellä mainituilla perusteilla Ruoveden kunta katsoo, että Pirkanmaan hyvinvointialueen hallituksen tekemä päätös tulee kumota ja Ruoveden vuodeosastoa ei tule lakkauttaa 1.7.2024 lukien.

Ruovedellä 11. päivänä joulukuuta 2023

RUOVEDEN KUNTA

Toni Leppänen
kunnanjohtaja